

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

11. september 2014*

Eelotsusetaotlus — Direktiiv 2001/29/EÜ — Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused — Erandid ja piirangud — Artikli 5 lõike 3 punkt n — Teoste või muu kaitstud materjali kasutamine uuringuteks või eraviisiliseks uurimiseks — Avalikus raamatukogus eriseadmete kaudu üksikisikutele kättesaadavaks tehtud raamat — Mõiste „teos, mis ei kuulu kauplemisele või litsentsimisele” — Raamatukogu õigus digiteerida tema kogusse kuuluv teos üksikisikutele eriseadmete kaudu kättesaadavaks tegemiseks — Teose eriseadmete kaudu kättesaadavaks tegemine viisil, mis võimaldab selle paberile printimist ja USB-mäluseadmele salvestamist

Kohtuasjas C-117/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesgerichtshofi (Saksamaa) 20. septembri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. märtsil 2013, menetluses

Technische Universität Darmstadt

versus

Eugen Ulmer KG,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud M. Safjan, J. Malenovský, A. Prechal (ettekandja) ja K. Jürimäe,

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 26. veebruari 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Technische Universität Darmstadt, esindajad: *Rechtsanwalt* N. Rauer ja *Rechtsanwalt* D. Ettig,
- Eugen Ulmer KG, esindajad: *Rechtsanwalt* U. Karpenstein ja *Rechtsanwalt* G. Schulze,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze, J. Kemper ja K. Petersen,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistasid *avvocato dello Stato* S. Fiorentino ja *avvocato dello Stato* A. Collabолletta,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Soome valitsus, esindaja: H. Leppo,
- Euroopa Komisjon, esindajad: F. Bulst ja J. Samnadda,

olles 5. juuni 2014. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) artikli 5 lõike 3 punkti n.
- 2 Taotlus on esitatud Technische Universität Darmstadti (Darmstadti tehnikaülikool; edaspidi „TU Darmstadt”) ja Eugen Ulmer KG (edaspidi „Ulmer”) vahelises kohtuvaidluses, mille ese on TU Darmstadti poolt tema raamatukogu kogusse kuuluva raamatu – mille kasutusõiguste omaja on Ulmer – üldsusele kättesaadavaks tegemine raamatukogu ruumidesse paigaldatud eriseadmete kaudu.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2001/29 põhjendused 31, 34, 36, 40, 44, 45 ja 51 on sõnastatud järgmiselt:
 - „(31) Tuleb tagada õiguste ja huvide tasakaal eri liiki õiguste valdajate huvide vahel, samuti eri liiki õiguste valdajate ning kaitstud objekti kasutajate vahel. [...]
 - [...]
 - (34) Liikmesriikidele tuleb anda võimalus näha ette teatavad erandid või piirangud, näiteks hariduse või teadusega seotud eesmärkide puhul, avalike asutuste, näiteks raamatukogude ja arhiivide huvides, uudiste edastamiseks, tsiteerimiseks, puuetega inimestele kasutamiseks ning kasutamiseks avaliku julgeoleku kaitsmisel või haldus- ja kohtumenetlustes.
 - [...]
 - (36) Liikmesriigid võivad õiguste valdajale õiglase tasu maksmise ette näha ka juhul, kui kohaldatakse valikulisi sätteid erandite ja piirangute kohta, mille puhul selline hüvitis ei ole nõutav.
 - [...]
 - (40) Liikmesriigid võivad ette näha erandi või piirangu teatavate mittetulunduslike asutuste, näiteks avalike raamatukogude jms asutuste, samuti arhiivide huvides. See peaks siiski piirnema teatavate reprodutseerimisõigusega hõlmatud erijuhtudega. [...] Seepärast tuleks toetada konkreetseid lepinguid või litsentse, mis tasakaalu rikkumata soodustaksid selliseid asutusi ning nende levitatavaid eesmärke.

[...]

(44) Käesoleva direktiiviga ette nähtud erandeid ja piiranguid tuleb kohaldada kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega. Neid erandeid ega piiranguid ei tohi kohaldada viisil, mis mõjutab õiguste valdaja õiguspäraseid huve või on vastuolus tema teose või muu objekti tavapärase kasutamisega. [...]

(45) Artikli 5 lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud erandid ja piirangud ei takista siiski määratlemast lepingulisi suhteid, mille eesmärk on tagada õiguste valdajale õiglane hüvitis siseriiklike õigusaktidega ette nähtud ulatuses.

[...]

(51) [...] Liikmesriigid peaksid edendama õiguste valdajate vabatahtlikke meetmeid, sealhulgas õiguste valdajate ja teiste poolte vaheliste lepingute sõlmimist ning rakendamist, et saavutada teatavate siseriiklike õigusaktidega ette nähtud erandite ja piirangute eesmärke käesoleva direktiivi kohaselt. [...]”.

4 Selle direktiivi artiklis 2 „Reprodutseerimisõigus” on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata otseselt või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult, on:

a) autoritel nende teoste suhtes;

[...]”.

5 Kõnealuse direktiivi artikli 3 „Õigus teoseid üldsusele edastada ja muid objekte [mõiste „muud objektid” asemel on edaspidi on kasutatud täpsemat vastet „muu kaitstud materjal”] üldsusele kättesaadavaks teha” [täpsustatud tõlge] lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sh nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.”

6 Sama direktiivi artikli 5 „Erandid ja piirangud” lõikes 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid võivad artiklis 2 sätestatud reprodutseerimisõiguse puhul näha ette erandeid ja piiranguid järgmistel juhtudel, kui kõne all on:

a) paber- ja muul samalaadsel kandjal reproduktsioonid, mis on saadud mis tahes fototehnika või muu sama toimega meetodi abil, v.a noodid, tingimusel, et õiguste valdajad saavad õiglase hüvitise;

b) mis tahes kandjal reproduktsioonid, mille füüsiline isik on teinud isiklikuks tarbeks ning mille kasutuseesmärk ei ole otseselt ega kaudselt kaubanduslik, tingimusel, et õiguste valdajad saavad õiglase hüvitise, mille puhul võetakse arvesse, kas asjaomase teose või objekti puhul on või ei ole kasutatud artiklis 6 osutatud tehnilisi meetmeid;

c) konkreetsed reproduktsioonid, mida teevad avalikud raamatukogud, haridusasutused või muuseumid või arhiivid ning mis ei ole otseselt ega kaudselt ette nähtud majandusliku või kaubandusliku tulu saamiseks;

[...]”

7 Direktiivi 2001/29 artikli 5 lõikes 3 on sätestatud:

„Liikmesriigid võivad artiklites 2 ja 3 sätestatud õiguste puhul näha ette erandeid või piiranguid järgmistel juhtudel:

[...]

n) lõike 2 punktis c nimetatud asutuste territooriumil asuvate eriseadmete kaudu nende kogudesse kuuluvate kauplemisele ja litsentsimisele mittekuuluvate teoste või [muu kaitstud materjali] üksikisikutele edastamine või kättesaadavaks tegemine uuringuteks või eraviisiliseks uurimiseks;

[...]” [täpsustatud tõlge]

8 Selle direktiivi artikli 5 lõike 5 kohaselt:

”Lõigete 1, 2, 3 ja 4 kohaseid erandeid ja piiranguid kohaldatakse üksnes teatavatel erijuhtudel, mis ei ole vastuolus teose või muu objekti tavapärase kasutusega ning ei mõjuta põhjendamatult õiguste valdaja õiguspäraseid huve.”

Saksamaa õigus

9 Saksamaa 9. septembri 1965. aasta seaduse autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte, Urheberrechtsgesetz, edaspidi „UrhG”; *BGBI.* I, lk 1273) § 52b oli põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal sõnastatud järgmiselt:

„Avalikes raamatukogudes, muuseumides ja arhiivides teoste reprodutseerimine arvutiga lugejakohtadel

Avalikul raamatukogul, muuseumil või arhiivil, mis ei ole otseselt ega kaudselt ette nähtud majandusliku või kaubandusliku tulu saamiseks, on õigus oma kogusse kuuluvaid avaldatud teoseid teha kättesaadavaks ainult vastava asutuse ruumides kohapeal, sellel eesmärgil loodud arvutiga lugejakohtadel, uuringuteks või eraviisiliseks uurimiseks, kui seda ei piira vastavad lepingusätted. Sellel eesmärgil loodud arvutiga lugejakohtadel ei tohi teha korraga kättesaadavaks põhimõtteliselt rohkem teose eksemplare, kui neid kuulub vastava asutuse kogusse. Kättesaadavaks tegemise eest tuleb maksta õiglast tasu. Asjaomase nõude võib esitada üksnes kollektiivse esindamise organisatsiooni kaudu.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

10 TU Darmstadt haldab piirkondlikku ja ülikooli raamatukogu, kuhu ta on paigaldatud arvutiga lugejakohad, mille abil on üldsusel võimalik lugeda selle raamatukogu kogudes hoitavaid teoseid.

11 Nende teoste hulgas on alates 2009. aasta jaanuarist või veebruarist õpik Schulze, W „*Einführung in die neuere Geschichte*” (edaspidi „vaidlusalune õpik”), mille on välja andnud Stuttgardis (Saksamaa) asuv teaduskirjastus Ulmer.

12 TU Darmstadt ei võtnud vastu Ulmeri 29. jaanuaril 2009 tehtud pakkumust osta ja kasutada e-raamatutena tema väljaantud õpikud ja sealhulgas vaidlusalust õpikut.

13 TU Darmstadt digiteeris selle õpiku, et teha see kasutajatele kättesaadavaks tema raamatukogusse paigaldatud arvutiga lugejakohtadel. Neil lugejakohtadel ei saanud samaaegselt kasutada rohkem teose eksemplare, kui neid oli raamatukogu kogudes. Lugejakohtade kasutajad võisid teost täielikult või osaliselt printida paberile või salvestada USB-mäluseadmele ja võtta teose sel kujul raamatukogust kaasa.

- 14 Ulmer esitas hagi Landgericht Frankfurt am Main'i (Frankfurt am Maini esimese astme kohus), kes leidis 6. märtsi 2011. aasta kohtuotsuses, et selleks, et UrhG § 52b kohaldamine oleks välistatud, peavad õiguste omaja ja asutus olema asjaomase teose digitaalseks kasutamiseks eelnevalt sõlminud kokkuleppe. Lisaks jättis nimetatud kohus rahuldamata Ulmeri nõude keelata TU Darmstadtil vaidlusalust õpikut digiteerida või digiteerida lasta. Samas rahuldab ta nimetatud äriühingu nõude keelata TU Darmstadti raamatukogu kasutajatel sinna paigaldatud arvutiga lugejakohtadel selle teose printimine ja/või USB-mäluseadmetele salvestamine ja/või selle reproduktsioonide raamatukogu ruumidest kaasavõtmine.
- 15 TU Darmstadt esitas selle otsuse peale kassatsioonkaebuse, mille läbivaatamisel tekkis Bundesgerichtshofil (kõrgeim üldkohus Saksamaal) esiteks küsimus, kas direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n tähenduses kuuluvad kaitstud teosed või muu materjal „kauplemisele või litsentsimisele” siis, kui õiguste omaja pakub selles sättes viidatud asutustele mõistlikel tingimustel litsentsilepingute sõlmimist nende kasutamiseks, või tuleb sellele sättele anda teistsugune tõlgendus, et see säte hõlmab üksnes juhtumeid, kus õiguste omaja ja asjaomane asutus on sõlminud sellekohase kokkuleppe.
- 16 Nimetatud kohus on seisukohal, et vastupidi selle sätte saksakeelsele versioonile toetavad inglise- ja prantsuskeelsed versioonid neist tõlgendustest esimest. Selle võivad viidata ka direktiivi 2001/29 üldine ülesehitus ja eesmärgid. Kui selle sätte kohaldamise saaks üksnes kokkuleppe sõlmimisega välistada, siis oleks seevastu asjaomasel asutusel lihtne lükata õiguste omaja mõistlik pakkumus tagasi selleks, et kasutada asjaomast piirangut, mis tähendaks ka seda, et õiguste omaja ei saaks õiglast tasu, mille saamine on aga selle direktiivi üks eesmärke.
- 17 Teiseks palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n tuleb tõlgendada nii, et see lubab liikmesriikidel anda selles sättes viidatud asutustele aktsepsiooni õiguse nende kogudes asuvaid teoseid digiteerida, kui see on vajalik nende edastamiseks või kättesaadavaks tegemiseks eriseadmete kaudu. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et liikmesriikidel peab olema pädevus teha nimetatud direktiivi artiklis 2 ette nähtud reprodutseerimisõigusest sedalaadi erandeid või seada sellele õigusele piiranguid, kuna vastasel korral ei ole tagatud direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n kasulik mõju. Igal juhul võib tuletada sellise pädevuse kõnealuse direktiivi artikli 5 lõike 2 punktist c.
- 18 Kolmandaks toob eelotsusetaotluse esitanud kohus esile, et põhikohtuasjas tekib küsimus kas direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n alusel on liikmesriikidel õigus kehtestada piirangute süsteem, mis võimaldab selles sättes viidatud asutuste kasutajatel nende eriseadmete kaudu edastatud või kättesaadavaks tehtud teoseid täielikult või osaliselt paberile printida või USB-mäluseadmele salvestada.
- 19 Selles osas toob eelotsusetaotluse esitanud kohus kõigepealt esile, et kuigi direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkt n ei hõlma põhimõtteliselt mõne teose reprodutseerimisega seostuvaid väljatrükke, salvestusi või allalaadimisi, võib ühe teise piirangu alusel siiski olla sellel asutusel lubatud nii teose edastamine kui kättesaadavaks tegemine, see tähendab direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b sisalduva „erakoopia-erandi” alusel.
- 20 Järgmiseks toob eelotsusetaotluse esitanud kohus esile, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n eesmärk, mille kohaselt on lubatud sellises asutuses nagu raamatukogu eriseadmete kaudu edastatud või kättesaadavaks tehtud tekstide kasutamine uuringuteks või eraviisiliseks uurimiseks, räägib kõnealuse sätte sellise tõlgenduse kasuks, et lubatud peaks olema eriseadme abil teose paberile printimine, kuid mitte USB-mäluseadmele salvestamine.

- 21 Lõpuks on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et selline direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n tõlgendus võimaldaks ka tagada, et selles sättes ette nähtud piirangu ulatus vastab direktiivi artikli 5 lõikes 5 ette nähtud kolmele tingimusele. Seevastu USB-mäluseadmele salvestamine riivaks aga selle teose autoriõigusi rohkem kui teose paberile printimine.
- 22 Neil asjaoludel otsustas Bundesgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas teos kuulub kauplemisele või litsentsimisele direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punkti n tähenduses, kui õiguste omaja pakub sättes viidatud asutustele mõistlikel tingimustel litsentsilepingute sõlmimist teose kasutamiseks?
 2. Kas direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkt n võimaldab liikmesriikidel anda asutustele õiguse nende kogudesse kuuluvaid teoseid digiteerida, kui see on vajalik teoste kättesaadavaks tegemiseks eriseadmete kaudu?
 3. Kas liikmesriigid võivad direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n alusel kehtestada õigusi, mis võimaldavad eriseadmete kasutajatel nende kaudu kättesaadavaks tehtud teoseid printida paberile või salvestada USB-mäluseadmele?”

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

- 23 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas teos kuulub direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punkti n tähenduses kauplemisele või litsentsimisele, kui õiguste omaja pakub sellisele asjaomasel sättes viidatud asutustele nagu avalik raamatukogu teose kasutamiseks mõistlikel tingimustel litsentsi- või kasutuslepingu sõlmimist.
- 24 Kõik kirjalikud seisukohad esitanud menetlusosalised, välja arvatud Ulmer, tegid ettepaneku vastata sellele küsimusele eitavalt ja toetasid sisuliselt tõlgendust, et direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punktis n esitatud mõisteid „kauplemine ja litsentsimine” tuleb mõista nii, et õiguste omaja ja asjaomane asutus peavad olema sõlminud asjaomase teose suhtes litsentsi- või kasutuslepingu, milles määratletakse, millistel tingimustel see asutus võib teost kasutada.
- 25 Ulmer on seisukohal, et piisab üksnes asjaolust, et õiguste omaja teeb avalikule raamatukogule ettepaneku sõlmida litsentsi- või kasutusleping – eeldusel et see ettepanek on „mõistlike” tingimustega –, et välistada direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punkti n kohaldamine.
- 26 Sellega seoses tuleneb kõigepealt direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punkti n keeleversioonide võrdlusest ja eelkõige inglisis-, prantsus-, saksa- ja hispaaniakeelsest versioonist, kus on kasutatud vastavalt mõisteid *terms*, *conditions*, *Regelung* ja *condiciones*, millest ilmneb, et liidu seadusandja on selle sätte sõnastuses kasutanud mõisteid „tingimused” või „reeglid”, mis viitavad pigem tegelikult kokkulepitud lepinguklauslitele kui lihtsalt lepingu sõlmimise pakkumusele.
- 27 Lisaks olgu meenutatud, et direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punktist n tuleneva piirangu eesmärk on edendada üldist huvi soodustada uuringuid või eraviisilist uurimist teadmiste levitamise teel, mis lisaks kujutab endast selliste asutuste nagu avalikud raamatukogud põhiülesannet.
- 28 Samas eeldab Ulmeri pakutud tõlgendus, et õiguste omaja võib ühepoolse ja sisuliselt meelevaldse sekkumisega tõkestada asjaomasel asutusel selle piirangu kohaldamise õiguse kasutamise ja takistada nii tema põhiülesande täitmist ja asjaomase üldise huvi edendamist.

- 29 Lisaks näeb direktiivi 2001/29 põhjendus 40 ette, et tuleb toetada konkreetseid lepinguid või litsentse, mis tasakaalu rikkumata soodustavad selliseid asutusi ning nende teabelevitamise ülesannet.
- 30 Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktides 21 ja 22 märkinud, kinnitavad direktiivi 2001/29 põhjendused 45 ja 51, ja sealjuures nende saksakeelne versioon, et eelkõige.
- 31 Muu hulgas on Ulmeri pakutud tõlgendust keeruline ühitada direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punkti n eesmärgiga, mille kohaselt tuleb tagada õiguste ja huvide tasakaal ühelt poolt õiguste omajate ja teiselt poolt kaitstud teoste kasutajate vahel, kes soovivad neid teoseid avalikkusele edastada üksikisikute teostavateks uuringuteks või eraviisiliseks uurimiseks.
- 32 Lisaks, kui piisaks lihtsalt litsentsi- või kasutuslepingu sõlmimise pakkumusest, et välistada direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punkti n kohaldamine, siis muudaks selline tõlgendus selles sättes ette nähtud piirangu suures osas sisutühjaks või võtaks sellelt lausa kogu kasuliku mõju, kuna sellise tõlgendusega nõustumise korral kohaldataks seda piirangut – nagu Ulmer on esile toonud – ainult selliste üksikute teose suhtes – mida esineb on üha harvem –, millest veel turul elektroonilist versiooni ei pakuta.
- 33 Lõpuks olgu märgitud, et vastupidi Ulmeri väidetele ei saa tõlgendust, et lepingutingimustes peab olema juba kokku lepitud, kõrvale jätta seetõttu, et see oleks vastuolus direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõikes 5 sätestatud kolme tingimusega.
- 34 Selles osas piisab märkimisest, et direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punktis n ette nähtud piirang on seotud mitme piirava asjaoluga, mis tagavad isegi juhul, kui selle sätte kohaldamine on välistatud üksnes olemasolevate lepinguliste tingimuste korral, et selle piirangu kohaldamist saab jätkata sellistel erijuhtudel, mis ei takista teoste tavapärasest kasutamist ega kahjusta õigustamatult õiguste omajate õiguspäraseid huve.
- 35 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29/EÜ artikli 5 lõike 3 punktis n kasutatud mõisteid „kauplemine ja litsentsimine” tuleb tõlgendada nii, et õiguste omaja ja selline nimetatud sättes viidatud asutus nagu avalik raamatukogu peavad olema sõlminud asjaomase teose suhtes litsentsi- või kasutuslepingu, milles on määratletud millistel tingimustel see asutus võib teost kasutada.

Teine küsimus

- 36 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n tuleb tõlgendada nii, et see keelab liikmesriikidel anda selle sättega hõlmatud avalikele raamatukogudele õigust nende kogudesse kuuluvaid teoseid digiteerida nende asutuste ruumides eriseadmete kaudu teoste kättesaadavaks tegemiseks.
- 37 Kõigepealt olgu märgitud, et vaidlust ei ole küsimuses, et teose digiteerimine, mis sisuliselt seisneb selle teisendamises analoogvormingust digitaalsesse vormingusse, kujutab endast teose reprodutseerimist.
- 38 Niisiis tõusetub küsimus, kas direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkt n võimaldab liikmesriikidel anda avalikele raamatukogudele reprodutseerimisõiguse, kui samas on selle direktiivi artikli 2 alusel autoritel ainuõigus lubada või keelata oma teoste reprodutseerimist.
- 39 Selles osas olgu kõigepealt märgitud, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 esimese lause kohaselt puudutavad selles lõikes ette nähtud erandid ja piirangud artiklites 2 ja 3 sätestatud õigusi ning seega nii autorite ainuõigust teost reprodutseerida kui ka õigust teos üldsusele kättesaadavaks teha.

- 40 Samas piirab direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkt n teoste kasutamist selle sätte tähenduses nende „edastamisele või kättesaadavaks tegemisele” ja seega toimingutele, mis hõlmavad üksnes sama direktiivi artiklis 3 ette nähtud ainuõigust teoseid üldsusele edastada.
- 41 Järgmisena tuleb meenutada, et selleks, et tegemist oleks „edastamise toiminguga” direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, piisab teose üldsusele kättesaadavaks tegemisest niimoodi, et üldsuse hulka kuuluvatel isikutel on võimalus neile teostele juurde pääseda, ning ei ole oluline, kas nad seda võimalust kasutavad või mitte (kohtuotsus Svensson jt, C-466/12, EU:C:2014:76, punkt 19).
- 42 Sellest tuleneb, et põhikohtuasjas käsitletavas olukorras tuleb asjaolu, et selline asutus nagu avalik raamatukogu, mis kuulub direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n kohaldamisalasse, annab osale oma kogust juurdepääsu „avalikkusele”, see tähendab kõigile üksikisikutele, kes kasutavad selle ruumidesse paigaldatud eriseadmeid uuringuteks või eraviisiliseks uurimiseks, käsitleda teoste „kättesaadavaks tegemisena” ja järelikult „edastamise toiminguna” selle direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta kohtuotsus Svensson jt, EU:C:2014:76, punkt 20).
- 43 Sellistel asutustel nagu direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punktiga n hõlmatud avalikud raamatukogud olev õigus selles sättes kehtestatud piirides teoseid edastada võib muutuda suures osas sisutihjaks või kaotada isegi kogu oma kasuliku mõju, kui neil ei ole aktsessorset õigust asjaomaseid teoseid digiteerida.
- 44 See õigus on antud asjaomastele asutustele direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktiga c „konkreetsete reproduktsioonide” tegemiseks.
- 45 See eritingimus tähendab, et neil asutustel ei ole üldreeglina õigust oma kogusid tervikuna digiteerida.
- 46 Samas on see tingimus põhimõtteliselt täidetud, kui kogusse kuuluvate teatud teoste digiteerimine on vajalik „üksikisikutele edastamiseks või kättesaadavaks tegemiseks eriseadmete abil teostatavateks uuringuteks või eraviisiliseks uurimiseks”, nagu näeb ette direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkt n.
- 47 Lisaks tuleb digiteerimise aktsessorse õiguse ulatust täpsustada tõlgendades direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti c koosmõjus direktiivi 2001/29 artikli 5 lõikega 5, mille kohaselt nimetatud piirangut kohaldatakse üksnes teatavatel erijuhtudel, mis ei ole vastuolus kaitstud teose või muu materjali tavapärase kasutamisega ega kahjusta põhjendamatult õiguse omaja õiguspäraseid huve; viimati nimetatud sätte ei saa siiski laiendada selle direktiivi artikli 5 lõikes 2 ette nähtud erandite ja piirangute ulatust (vt selle kohta kohtuotsused Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, punkt 58, ja ACI Adam jt, C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 26).
- 48 Käesoleval juhul tuleb asuda seisukohale, et kohaldatava siseriikliku õiguse puhul on nõutav silmas pidada direktiivi artikli 5 lõikes 5 sätestatud tingimusi, kuna esiteks tuleneb UrhG §-st 52b, et avalike raamatukogude poolt teoste digiteerimine ei saa kaasa tuua seda, et kasutajatele eriseadmete kaudu kättesaadavaks tehtud teose eksemplaride arv ületaks nende raamatukogude poolt analoogvormingus omandatud teoste arvu. Teiseks, kuigi kõnealuse siseriikliku õigusnormi kohaselt ei ole teose digiteerimine iseenesest seotud hüvitamiskohustusega, tuleb teose eriseadmete abil digitaalses vormingus kättesaadavaks tegemise eest maksta õiglast tasu.
- 49 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n koosmõjus direktiivi artikli 5 lõike 2 punktiga c tuleb tõlgendada nii, et see ei keela liikmesriikidel anda nende sätetega hõlmatud avalikele raamatukogudele õigust nende kogudesse kuuluvaid teoseid digiteerida, kui see on vajalik nende asutuste ruumides teoste kättesaadavaks tegemiseks eriseadmete kaudu.

Kolmas küsimus

- 50 Oma kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n tuleb tõlgendada nii, et see keelab liikmesriikidel anda selle sättega hõlmatud avalikele raamatukogudele õigust teha teosed kättesaadavaks eriseadmete kaudu, mis võimaldavad nende paberile printimist ja USB-mäluseadmele salvestamist.
- 51 Nagu ilmneb käesoleva otsuse punktides 40 ja 42, hõlmab direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punktis n ette nähtud piirang põhimõtteliselt üksnes teatud edastamistoiminguid, mis tavaliselt on selle direktiivi artiklis nimetatud õiguste omaja ainuõigused; see tähendab asjaomaste asutuste toiminguid, millega nad teevad nende ruumidesse paigaldatud eriseadmete kaudu mõne teose üksikisikutele kättesaadavaks uuringuteks või eraviisiliseks uurimiseks.
- 52 Samas ei ole vaidlust küsimuses, et sellised toimingud nagu teose paberile printimine ja USB-mäluseadmele salvestamine, olgugi et need on tehtud võimalikuks nende eriseadmete teatud funktsionaalsuse tõttu, mille abil on võimalik selle teosega tutvuda, ei ole „edastamistoimingud” direktiivi 2001/29 artikli 3 tähenduses, vaid „reprodutseerimistoimingud” selle direktiivi artikli 2 mõttes.
- 53 Nimelt on tegemist asutuse poolt eriseadmete kaudu kasutajatele kättesaadavaks tehtud digitaalse teose uue analoog- või digitaalse koopiaga.
- 54 Neid reprodutseerimistoiminguid ei saa vastupidi teatud digiteerimistoimingutele lubada ka direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti c ja artikli 5 lõike 3 punkti n koosmõjust tuleneva aktsessoorse õiguse alusel, kuna need toimingud ei ole vajalikud, et teha see teos eriseadmete kaudu kasutajatele kättesaadavaks neis sätetes kehtestatud tingimusi arvestades. Lisaks ei ole need toimingud direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n alusel lubatud, kuna neid ei teosta selles sättes viidatud asutused, vaid nende asutuste ruumidesse paigaldatud eriseadmete kasutajad.
- 55 Seevastu võivad kõnealused analoogsele või digitaalsele andmekandjale reprodutseerimise toimingud olla lubatud siseriikliku õiguse alusel, millega võetakse üle direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktides a või b ette nähtud erandid ja piirangud, kui igal konkreetsel juhul on täidetud neis sätetes esitatud tingimused ja eelkõige õiguste omajale õiglase tasu maksmise tingimus.
- 56 Lisaks peavad need reprodutseerimistoimingud vastama direktiivi 2001/29 artikli 5 lõikes 5 sätestatud tingimustele. Järelikult ei või reprodutseeritavate tekstide ulatus ebaõiglaselt kahjustada autoriõiguste omaja õiguspäraseid huve.
- 57 Eespool esitatud kaalutluste alusel tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n tuleb tõlgendada nii, et see ei hõlma selles sättes viidatud avalikesse raamatukogudesse paigaldatud eriseadmete kasutajate teostatud paberile printimise ja USB-mäluseadmele salvestamise toiminguid. Seevastu võivad kõnealused toimingud olla lubatud siseriikliku õiguse alusel, millega võetakse üle kõnealuse direktiivi artikli 5 lõike 2 punktides a või b ette nähtud erandid ja piirangud, kui igal konkreetsel juhul on täidetud neis sätetes esitatud tingimused ja eelkõige õiguste omajale õiglase tasu maksmise tingimus.

Kohtukulud

- 58 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 5 lõike 3 punktis n kasutatud mõisteid „kauplemine ja litsentsimine” tuleb tõlgendada nii, et õiguste omaja ja selline nimetatud sättes viidatud asutus nagu avalik raamatukogu peavad olema sõlminud asjaomase teose suhtes litsentsi- või kasutuslepingu, milles on määratletud millistel tingimustel see asutus tohib teost kasutada.
2. Direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n koosmõjus direktiivi artikli 5 lõike 2 punktiga c tuleb tõlgendada nii, et see ei keela liikmesriikidel anda nende sätetega hõlmatud avalikele raamatukogudele õigust nende kogudesse kuuluvaid teoseid digiteerida, kui see on vajalik nende asutuste ruumides teoste kättesaadavaks tegemiseks eriseadmete kaudu.
3. Direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti n tuleb tõlgendada nii, et see ei hõlma selles sättes viidatud avalikesse raamatukogudesse paigaldatud eriseadmete kasutajate teostatud paberile printimise ja USB-mäluseadmele salvestamise toiminguid. Seevastu võivad kõnealused toimingud olla lubatud siseriikliku õiguse alusel, millega võetakse üle kõnealuse direktiivi artikli 5 lõike 2 punktides a või b ette nähtud erandid ja piirangud, kui igal konkreetsel juhul on täidetud neis sätetes esitatud tingimused ja eelkõige õiguste omajale õiglase tasu maksmise tingimus.

Allkirjad